

רומק וגרינוולד, ביום מתן פסק'הדין במשפט קסטנר. רומק יזם הקמת וועד ידידי גרינוולד, תוך בו במלחמתו נגד היועץ המשפטי ונגד אנשי-מפלגות רבים, אותם האשים במעשי שחיתות בעלוניו המפורסמים, ששימשו כחומר-ההאשמה של היועץ המשפטי נגד גרינוולד.

של השייך והוא הרגיש חובה להשיב במי קום. הוא לא אהב סחבת. נוסף על כך, ראה את עצמו כאותם הרגעים כנציג היהודים, במידה לא פחותה משהיה יוסף נציגם של ערביי אבוגוש.

★ ★ ★
האתראים לא האמינו

אולם רומק היה חדש בארץ, ובענייני ערבים לא הבין בכלל ולא ידע במה להתהלך את גאום התשובה שלו. במהרה התגבר על לבטיו וניגש — כדרכו — דוגרי לענין. רומק הסביר בקצרה ליוסף את מצבם של היהודים והערבים כאחד תחת שלטון זר, תיארו ביתר פירוש את שיטת הפרד-ושול של הרומאים, שיטה שעברה בירושה לכל הכובשים שקמו אחריהם, הוריקה את השליטים הבריטיים במיוחד.

“מכאן”, הסביר רומק, “מקור הסכסוכים המתמידים בין הערבים והיהודים, שהם אחים לגזע אחד, בני דורים ממש... ההמונים הערבים בהיותם מפגרים מבחינה תרבותית, אינם תופסים תחבולה זו. בהשפעת האנטי-דום והחוסיינים — שכירי הבריטים — מכר גים את כל התמרמרותם כלפי היהודים, במי קום להילחם יחד אתם לשחרור הארץ מעיל זרים וכופרים.”

המסקנה: על הנוער משני העמים לשתף פעולה ולהתגייס למלחמת מצוה.

יוסף בלע כל מלה שיצאה מפיו של רומק. בעיני רוחו ראה את עצמו דוהר על גבי סוסו הגזעית עם השבאב שלו, כשי לפניו נסים האינגליזים בבהלת אימה ופחד. גישה מקרית זו התפתחה לידידות כנה בין רומק ויוסף, מעין זו שבין דוד ויהונתן. במרוצת הזמן היא עמדה בכל המבחנים. רומק מסר מיד דו"ח על שיחתו עם ה"שייך למיניונים עליו במחתרת, בצירוף הצעת הכניית טובת עזוועה, לניצול גורמים ערביים מסייעים לטובת ענייני המחתרת.

קשה לומר שהצעתו נפלה על קרקע פורייה. לאחראים של המחחרת בזמנו היה משפט קדום לגבי הערבים וקורות ערביי אבוגוש לא למדו מעולם. על כן לא חסרו הסתייגויות לתוכנית מבחינה עקרונית. נוסף על כך היתה זו תקופה של רצח יאיר ומאסרם של רוב המפקדים הגבוהים של הלח"י. העניין כולו כמעט וירד לטמיון.

רק עם בריחתם של עשרים אנשי לח"י מלטרון ובריחתו של מיכאל (יוניצקי) שמיר — שקיבל לידי את המיקוד על ה"לח"י — ממורע הצליח רומק להעלות את הכניית המלאה בפני מרכז לח"י, בשם המצל-צל של חטיבה ערבית לוחמת בפיקוד לוחמי חירות ישראל.

★ ★ ★
שבועה עי-גבי הקוראן

באחד הימים נקראו רומק ושייך יוסף אבוגוש לתל-אביב לראיון מיוחד. שם נתקבלו על-ידי נציג מרכז לח"י, שהולך איתם להודו אפל ברחוב המלך גיורג, מאחורי מסך ישיבה ועדת קבלה של לח"י. כאן היתה הפרוצדורה מהירה: אחר הסברה קצרה של מטרות המלחמה של לח"י הושבע יוסף את שבועת האמונים ללוחמי חרות ישראל, כשידו הימנית אוחזת בקיראן. בזה נקבע מעצמם הרשמי של יוסף ואנשיו מאבוגוש כחברי לח"י.

כעבור זמן מה נאסר רומק ונידון למעצר אומיניסטרטיבי לששה חדשים בלטרון. חשדו כי אירגן במחנות הצבא הפולני בדרום הארץ קורסים עבור המחתרת. כאשר נודע הדבר לשייך יוסף תיכנן על דעת עצמו תוכנית בריחה. הוא שלח אר-

בערב אחד הצליחו הערבים להסתדר בי שמירה באופן ששלטו, למעשה, על דרכי היציאה של המחנה. אחד הנוטרים הביא לרומק העצור בגיור נוטר ומכתב נרגש מאת שייך יוסף, בו כתב בין היתר: “כעת ה" גיעה השעה להיכית לך ולחברייך את נאמי נותנו וידידותנו... כי לא על הכבש הצלוי בלבד תוכר אחת לחממים...”

רומק לא ניצל את ההזדמנות, מאחר ש" תוכנית הבריחה לא הובאה לאישור מוקדם של מרכז לח"י. אולם עצם נכונותם של ה" ערבים שישישה מבחן מכריע לגבי התפקידים שהוטלו על החטיבה הערבית בעתיד.

★ ★ ★
יוסף יורד מצרימה

אחר ההתנקשות בלורד מוין על-ידי חכים ובית-צורי, שלח רומק ב-1945 את יוסף אבוגוש לקהיר, אל ידידו של רומק עתונאי בשם לור. בגלל מחסור בכספים נסע יוסף על חשבונו הפרטי. זה היה בלי ידיעת מרכז לח"י.

יוסף נפגש עם המשפחת המכובדת ה" מנגודות לפארוק, עם אחמד חוסיין ראש החולצות הירוקות. תפקידם של האחרונים היה, בין היתר, לארגן הפגנות לפני בית הסוהר לטובת הצעירים הישראלים הלוחמים למען האינטרס המשותף, נגד האימפריאליזם הבריטי.

כאותו זמן נהרג ראש הממשלה המצרית על ידי האחים המוסלמים. יוסף נאלץ לחזור לארץ מבלי להגשים את תכניותיו.

★ ★ ★
שני ערבים מתקוטטים

שני יא ההצלחה של החטיבה הערבית בתקופת המנרת היה ארגון בריחתה הנועזת של גאולה כהן, קריינית לח"י בתחנת-השידור החשאית.

גאולה נעצרה בזמן השידור ברחוב השור-מר בתל-אביב. נידונה לשבע שנות מאסר. היא נשלחה לבית-הסוהר לנשים בבית-לחם, משם ניסתה לברוח בקפצה דרך הגדר, אולם נתפסה. מאז הוגבר עליה המשמור. הועלתה הצעה להבריחה מבית-החולים, אולם לשם כך היתה צריכה גאולה לחלות. לא היה זה מפעל מסובך. ביום אחד מצאה את עצמה גאולה בבית-החולים בירושלים.

תפקיד ההוצאה-לפועל של הבריחה הוטל על רומק וצבאו — החטיבה הערבית. הם קנו באבוגוש בגיור אשה שחורים של מזניה (ערביה עירונית רעולת פנים), הבגדים הוכנסו לחדר הרחצה של בית-החור לים על-ידי ערביה מאבוגוש, חברת לח"י. כעבור זמן מה הובאה גאולה לחדר-הרחצה בלחיית שוטר ערביה, סרג'נט ושיטר בריי טי.

פתאום נכנסו שני ערבים עם סלים מלאי פירות וחפשו, כביכול, אחר בת כפרם בשם סלמה. כשנתברר שסלמה אינה בבית-החולים החלו להתקוטט לגוף איש את רעהו במיטב הלכסיקון הערבי או התערבה השוטר ה" ערבית והחלה להרגיעם.

השוטרים הבריטיים נשארו עימדים על (המשך בעמוד 18)

* תנועה פשיסטית שקראה לעצמה: מיסר אל-פתאח — מצרים הצעירה.

מדוע שונאים אותו?

כשנגמרה מלחמת תש"ח, לא שכח רומק את ידי המהטיבה הערבית של לח"י. הוא המשיך לבקר בביתו של מוכתר אבוגוש (למעלה), מפקד אותה חטיבה. הוא עמד לימין אנשי כפר אבוגוש נגד התגרויותיהם של מפקדי משטרה גבוהים ומוטדות ממשל תיים, הגיש גם תלונה לכנסת על מעשיו של מפקד המשטרה במקום. הוא גם נחפז לעזרת עשרות אנשים שנגרס להם עוול. הסתכסך פעמיים מספר עם המשטרה. תמיכתו בגרינוולד השניאה אותו עוד יותר. עקשן מטבעו, סרב רומק להתפשר, התעקש להמשיך את מלחמתו.

